

NEURJE JUNIJA 1994 NA OBMOČJU POHORJA

Janez Šeme*

UDK 556.166:627.4/5 (497.12 Pohorje) "1994"

Zgornjedravsko območje je leta 1994 dvakrat močno prizadela ujma. Prva je bila po večdnem deževju ponoči med 12. in 13. junijem. Deževalo je zelo močno, zato so nastali na območju osrednjega Pohorja katastrofalni hudourniki. V hudourniških strugah je povzročila za 781 milijonov in pol tolarjev škode. Drugo neurje 22. avgusta je zajelo sicer manjše območje, vendar je znova povzročilo veliko škodo, ocenjeno na 277 milijonov in pol tolarjev, predvsem zato, ker južne poškodbe še niso bile odpravljene.

Do sedaj so bila opravljena predvsem nujna intervencijska dela in začetne, lokalne sanacije. Za sistematično odpravljanje posledic neurij imamo pripravljene več projektov, vendar pa v proračunu za leto 1995 za te namene denarja ni.

Tudi leta 1994 ujme zgornjedravskim hudournikom niso prizanašale. Po večdnem deževju so intenzivne padavine povzročile v noči z 12. na 13. junij 1994 na sorazmerno majhnem delu osrednjega Pohorja pravo katastrofo. Najhujše posledice naraslih hudournih voda so bile na delu povodij Lobnice in Radoljne v občini Ruše, na delu povodij Velke in Vuhreščice v občini Radlje in v zgornjem delu Mislinje v občini Slovenj Gradec. Na podlagi popisov znaša škoda 781 milijonov in pol tolarjev (tj. približno 11 milijonov DEM, 1 DEM = 71 SIT). V popisih, ki jih je pripravilo Podjetje za urejanje hudournikov smo upoštevali samo škodo v hudourniških strugah, ne pa na drugih objektih (mostovih, cestah, zgradbah, malih hidroelektrarnah itd.). To so ocenili drugi popisovalci.

Večje neurje je bilo tudi 22. avgusta 1994 na območju hudournikov Velke in Vuhreščice. V hudourniških strugah je naredilo za kar 277 milijonov in pol tolarjev škode. Intervencijsko ukrepanje, popisovanje in kartiranje škode se je začelo že prve dni po neurju.

več mostov in povzročile večjo škodo na dveh malih hidroelektrarnah (na zajetjih in cevovodih). Lamprehtov potok je poškodoval predvsem cevovod male hidroelektrarne (prekopane in neustrezno utrjene brežine ob polaganju cevovoda).

V naravnih strugah in hudourniških objektih je naredila škodo tudi Lobnica (pri Rušah). Najbolj so bile poškodovane lokalne ceste in mostovi.

Na podlagi popisov škode na območju občine Ruše ocenjujemo, da bi bilo samo za sanacijo hudourniških strug v prvi fazi potrebno 144 milijonov in pol tolarjev (od tega približno 80 % za območje Radoljne). Za nadaljnjo sanacijo (gradnja ustalitenih protierozijskih objektov, zaplavljenih objektov za zadrževanje materiala in "rezanje" visokovodnih valov ter stabilizacija strmih erodiranih in nestabilnih brežin s tehničnimi in biološkimi ukrepi) pa

bi v nekaj letih morali zagotoviti še vsaj 135 milijonov tolarjev.

Območje občine Radlje ob Dravi

Narava in strokovnjaki za hudournike še nismo zacelili ran, ki so nastale ob ujmi leta 1986 (tudi 13. junij) na celotnem območju občine Radlje, ko je del tega območja prizadela novo neurje (od 12. do 13. junija 1994). Najhujše je bilo na območju hudournikov Velke in Vuhreščice. Nekaj manjša pa je bila škoda na levih hudourniških pritokih Drave na Čermnici, Ožbalskem potoku, Potočnikovem potoku in Breznem potoku.

Poleg škode v naravnih strugah (erozija na brežinah, zasipavanje ipd.) je nastalo veliko poškodb tudi na hudourniških objektih, predvsem starejših, pa tudi pri mostovih, podpornih zidovih cest in cestah,

Posledice neurja 13. junija 1994

Območje občine Ruše

Hudourne vode so najbolj narasle na območju Radoljne in zlasti v Lovrencu na Pohorju povzročile pravo razdejanje in veliko škodo na mostovih, priobrežnih zemljiščih, gospodarskih poslopijih, hišah in pomožnih objektih.

Večjo škodo sta povzročila dva pritoka Radoljne - Plešiščica, ki je desni pritok nad Lovrencem na Pohorju, in Lamprehtov potok, ki je desni pritok v Puščavi. Ob Plešiščici so hudourne vode odplavile večji del ceste, odnesle ali poškodovale

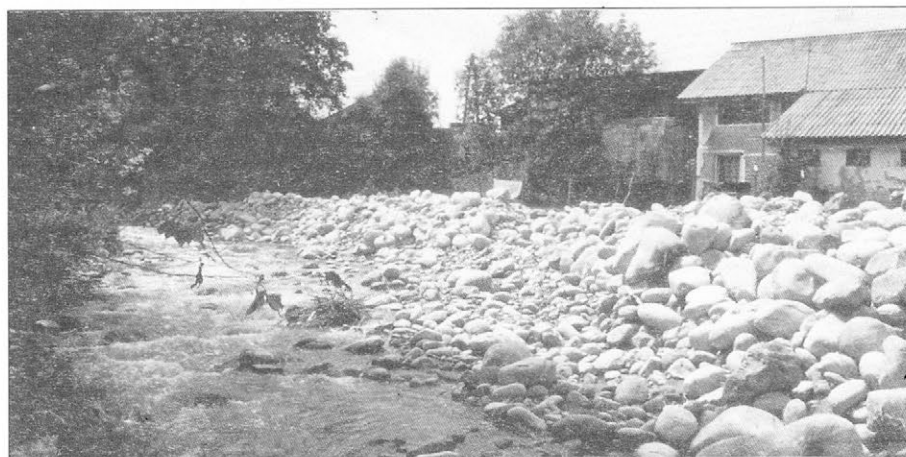
Slika 1. Radoljna v Lovrencu: Zaradi struge, zasute z napolnjenimi, so si morale 13. junija 1994 hudourne vode poiskati svojo pot med stanovanjsko hišo in gospodarskim poslopjem. Foto: Zoran Fujs

Figure 1. Radoljna at Lovrenc: An inundated torrential river bed forces the torrential waters of June 13, 1994 to forge a path between buildings. Photo: Zoran Fujs

* Podjetje za urejanje hudournikov, Hajdrihova 28, Ljubljana

Slika 2. Radoljna v Lovrencu: Starejša stanovanjska hiša je odmaknjena od struge, gospodarski objekt, povečan v smeri struge, pa ni dočakal starosti. Foto: Zoran Fujs
Figure 2. Radoljna at Lovrenc: The older house is removed from the torrential river bed, however the farm building is in its path. Photo: Zoran Fujs

Slika 3. Radoljna v Lovrencu: Hudournik je preusmerjen v prejšnjo strugo, brežine čakajo na sanacijo, stanovalci pa se bojijo nove ujme. Foto: Zoran Fujs
Figure 3. Radoljna at Lovrenc: The torrential stream has been re-directed into the original river bed, the banks await fortification and residents fear a new disaster. Photo: Zoran Fujs

Slika 4. Hudournik Radoljna v Lovrencu: Obrat Marlesa je postavil skladišče kar na neza-varovane brežine Radoljne, ki so jo hudourne vode neusmiljeno spodjedale in odplavljale. Foto: Zoran Fujs
Figure 4. Torrential stream Radoljna at Lovrenc: The Marles company erected storage facilities on the unprotected banks of the torrential stream Radoljna while the waters mercilessly flow. Photo: Zoran Fujs

različnih komunalnih vodih, stanovanjskih hišah, gospodarskih poslopih, objektih malih hidroelektrarn itd.

Več kot polovico škode je nastalo na območju Velke s pritoki Ribniški potok, Josipdolski potok in Presih. Na podlagi popisov znaša neposredna škoda 75 milijonov in pol tolarjev. Podobno velja za Vuhreščico s pritoki (predvsem Črni potok v Hudem kotu): ocenjena je na 57,2 milijona tolarjev. Na levih pritokih Drave je bila škoda bolj lokalna in znaša 12,9 milijona tolarjev.

Od skupne škode na območju (stare) občine Radlje v višini 145 milijonov in pol tolarjev je bilo v novi občini Podvelka - Ribnica več kot 80 %, za izboljšanje razmer pa bi bilo treba postopno zagotoviti še vsaj 219 milijonov tolarjev. Tako bi nadomestili vsaj nekaj pohorskih jezov za žage in mline, ki so po letu 1950 hitro propadali, novih pa nismo gradili.

Območje občine Slovenj Gradec

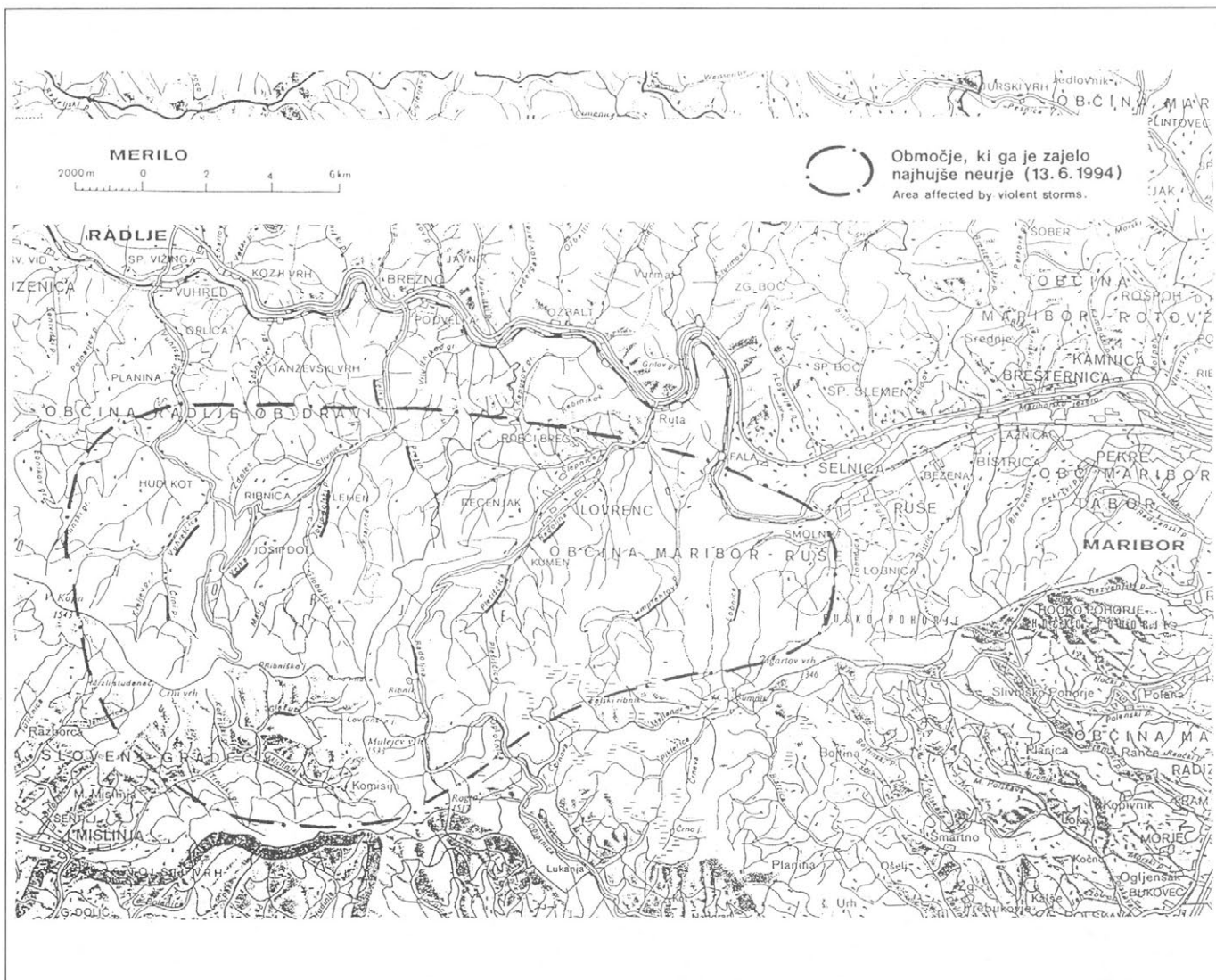
Neurje 13. junija 1994 je na srečo zajelo le zgornji del Mislinje nad naseljem Mislinja. Cesto v Mislinjski jarek je na več odsekih delno ali povsem odneslo. Prvih in najnujnejših popravil ceste so se lotili gozdarji. Neprevozno cesto so usposobili za promet. Večja škoda je bila tudi v strugi desnega pritoka Glažute in na gozdni cesti skozi grapo. Tudi tukaj so začetno sanacijo opravili gozdarji.

S popisi smo ocenili, da znaša škoda v hudourniških strugah 137 milijonov in pol. Leta 1994 smo iz države proračuna za te namene prejeli 13 milijonov in pol tolarjev in s tem sanirali le nekaj najbolj prizadetih odsekov Mislinje nad naseljem Mislinja. Ta pa je v zadnjih dveh desetletjih dokazala, da ne prizanaša in da pogosto preseneti z izbruhi, kot bi hotela opozoriti da je za ravnotežje v povirjih potreben stalen in učinkovit nadzor hudourniških strokovnjakov.

Posledice neurja 22. avgusta 1994

Močno deževje 22. avgusta 1994 je ponovno prestrašilo prebivalce območij Velke, Vuhreščice in Šošnarjevega grabna, saj so hudourne vode spet naredile za 277 milijonov in pol tolarjev škode. Ta je bila velika predvsem zato, ker še ni bila odpravljena škoda junijskega neurja. Na srečo je ujma zajela le ožje območje Pohorja.

Več manjših in lokalnih neurij je bilo leta 1994 tudi na območju občine Ravne. Poškodovale so predvsem ceste in sprožila več manjših plazov. Najbolj so bili prizadeti hudourniki na območjih Raven

Slika 5. Pregledna karta hudourniškega območja med Mariborom in Radljami
Figure 5. Summary map of the Torrent Area between Maribor and Radlje

in Prevalj. Škodo so popisali in ocenili v občini.

Intervencijski ukrepi

Že prve dni po poplavih smo začeli v občinah Ruše in Radlje ob Dravi opravljati najnujnejše intervencijske posege. Pri tem smo uporabili vso mehanizacijo, ki nam je bila na voljo.

Očistiti je bilo treba predvsem pretočne profile, opraviti najnujnejša utrditvena dela za zaščito neposredno ogroženih stanovanjskih in infrastrukturnih objektov in omogočiti prevoznost najpomembnejših cest. Čeprav več kot štiri mesece nismo prejeli za intervencije niti tolarja, smo vseeno intenzivno odpravljali posledice neurja. Dela so potekala predvsem na Radoljni v Lovrencu na Pohorju, Lobnici v Smolniku, več odsekih Velke na Janževskem vrhu in Lehnju, Vuhreščici, Orlici in Črnem potoku v Hudem Kotu.

Slika 6. Hudournik Mislinja nad Mislinjo: Neutrjene brežine ceste, prekopane zaradi polaganja cevovoda za MHE Glinšek, so hitro popustile pred utesnjenimi hudournimi vodami Mislinje.
Foto: Zoran Fujs
Figure 6. Torrential stream Mislinja at Mislinja: The Mislinja easily carried off most of a road already partially ripped up in order to lay down a waterline. Photo: Zoran Fujs

Slika 7. Občina Ruše, hudournik Lobnica: Zelo malo je manjkalo in draga oprema strojnice MHE Forstner bi odplavala z objektom vred po Lobnici proti Dravi. Foto: Zoran Fujs
Figure 7. Municipality of Ruše, torrential stream Lobnica: The expensive equipment and facility of MHE Forstner barely escaped being scooped up and carried by the Lobnica into the Drava River. Photo: Zoran Fujs

Slika 8. Občina Podvelka - Ribnica, hudournik Velka pri hiši Janževski vrh 69: Narasle hudourne vode Velke so se začele prelivati po bližnjem terenu. Foto: Zoran Fujs
Figure 8. Municipality of Podvelka - Ribnica, torrential stream Velka: The torrential stream begins to spill over its banks. Photo: Zoran Fujs

Sklep

Za sistematično odpravljanje posledic neurij imamo pripravljenih že več projektov, vendar njihova izvedba ni možna. V proračunu za leto 1995 namreč za te namene denarja ni.

Ob prvi obletnici obravnavane ujme v nekaterih grapah še nismo niti očistili strug in usmerili hudourne vode v prejšnja kori-

ta. Kako naj prizadeti krajan v odročnih grapah razumejo, da je zanje zmanjkalo denarja?

1. PUH - Popisi škod po neurju 13. 6. 1994 v občinah Ruše, Radlje ob Dravi, Slovenj Gradec ter popisi škod 22. 8. 1994 v občini Radlje ob Dravi.
2. Dokumentacija v arhivu PUH -a.

Janez Šeme

Floods in June 1994 in the torrent area of Pohorje

In June 1994, violent storms twice struck the Upper Drava area. The first occurred during the night of June 12 - 13 after several rainy days. Copious precipitation caused catastrophically high waters in the area of Central Pohorje and damage to torrential river bed was estimated at 781,5 million Slovene tolar (1 DEM = 71 SIT).

Another storm struck a smaller area of Central Pohorje on August 22. The damage was estimated at 277,5 million SIT.

To date, only necessary interventions and small local restoration measures have been undertaken. Projects aimed at systematic repairwork and elimination of damages have been prepared: unfortunately, their execution is impossible as the 1995 state budget has not allocated funds for such purposes.

UJMA

UJMA

UJMA

UJMA